

**ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2022. október 24.**

# **BELÜGYI RENDÉSZETI ISMERETEK**

## **EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA**

**minden vizsgázó számára**

## **JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ**

**OKTATÁSI HIVATAL**

---

## Általános tudnivalók

### I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

A szaktanár csak a javítási útmutatóban megfogalmazott válaszelemeket fogadhatja el. Az ettől való eltérés elfogadhatóságára a javítási-értékelési útmutatóban külön utalás található. A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a javítási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldásokat „/” jellel választottuk el.)

#### A feladatok értékelése a következő szempontok alapján történik

- Rossz vagy hiányzó válasz esetén 0 pontot kell adni.
- Azoknál a feladatoknál, ahol **több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani**, az **összes elem megjelölése esetén a válaszra 0 pontot** kell adni.  
*Ha a feladat meghatározza a válaszelem(ek) számát és a vizsgázó ennél többet jelöl meg, akkor az elért pontszámot csökkenteni kell a többletválaszok számával.*  
*Ha a feladat nem határozza meg a lehetséges jó válaszok számát (ezt a vizsgázónak tudnia kell) és ennél a vizsgázó többet jelöl meg, akkor is az elért pontszámot kell csökkenteni a többletválaszok számával.*  
**A feladatokra 0-nál kevesebb pont nem adható.**
- Azoknál a feladatoknál, amelyeknél **meghatározott számú válaszelemet kell felsorolni**, és a vizsgázó ennél **többet ír**, akkor a válaszokat a **beírás sorrendjében kell értékelni**.
- A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

**I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK**

<b>1. feladat</b>	<b>Összesen 3 pont</b>
-------------------	------------------------

- A) személyi hatály
- B) időbeli hatály
- C) területi hatály

<b>2. feladat</b>	<b>Összesen 5 pont</b>
-------------------	------------------------

állami  
általános rendőrségi feladatok  
rendészetért felelős/belügyminiszter  
irányítja  
vezeti

<b>3. feladat</b>	<b>Összesen 3 pont</b>
-------------------	------------------------

- A) b)
- B) d)

*Megjegyzés: A d) és f) együttes megjelölésére is jár az 1 pont. Ha csak az f) választ jelöli meg a vizsgázó, akkor nem adható pont.*

- C) a)

<b>4. feladat</b>	<b>Összesen 3 pont</b>
-------------------	------------------------

szolgálati előjáró  
feljebbvaló  
alárendelt

<b>5. feladat</b>	<b>Összesen 1 pont</b>
-------------------	------------------------

- b) Azimuton valamelyik északi iránytól az óramutató járásának irányában mért vízszintes szöget értjük.

<b>6. feladat</b>	<b>Összesen 6 pont</b>
-------------------	------------------------

Állítások	katasztrófavédelem szakterületei	Tűzvédelmi szakterület	Polgári védelmi szakterület	Ipar- biztonsági szakterület
A szakterület fő feladatait a tűzvédelmi törvény – 1996. évi XXXI. törvény határozza meg.		<b>X</b>		
Ezen szakterület a feladatait az állampolgárok bevonásával, tevékeny közreműködésével látja el.			<b>X</b>	
A szakterület feladatai közé tartozik pl.: a veszélyes létesítményekre építési engedély kiadása.				<b>X</b>
A szakterület folyamatosan ellenőrzi Magyarország sugárzási helyzetét, ellátja a korai előrejelzési központ feladatait, tájékoztatja a lakosságot az aktuális sugárzási helyzetről.			<b>X</b>	
A szakterület feladatai közé tartozik a műszaki mentés, mely magába foglalja a körülmények felmérését, a veszélyeztetett személyek kimentését, az anyagi javak védelmét és mentését.		<b>X</b>		
Az első hivatásos szervezetet Gróf Széchenyi Ödön alapította 1870-ben Pesten.		<b>X</b>		

<b>7. feladat</b>	<b>Összesen 5 pont</b>
-------------------	------------------------

H, I, H, H, H

<b>8. feladat</b>	<b>Összesen 4 pont</b>
-------------------	------------------------

Az elzárás legrövidebb időtartama ...<...A járművezetéstől eltiltás legrövidebb tartama ...<... A határozott ideig tartó szabadságvesztés legrövidebb tartama ...<...határozott ideig tartó szabadságvesztés leghosszabb tartama halmazati vagy összbüntetés esetén ...>... A határozott ideig tartó foglalkozástól eltiltás leghosszabb tartama.

<b>9. feladat</b>	<b>Összesen 3 pont</b>
-------------------	------------------------

- A) b)
- B) a)
- C) c)

<b>10. feladat</b>	<b>Összesen 4 pont</b>
--------------------	------------------------

- A) a), d)
- B) b), d)

<b>11. feladat</b>	<b>Összesen 10 pont</b>
--------------------	-------------------------

- A) a) szájkosárral ellátva, póráz nélkül
  - b) szájkosár nélkül, pórázon vezetve
  - c) szájkosár és póráz nélkül
  - B) érvényes minősítéssel
  - C) A szolgálati jármű megkülönböztető fényjelzését folyamatosan működtetni kell.
  - D) a) önkárosításának megakadályozására,
  - b) támadásának megakadályozására,
  - c) szökésének megakadályozására,
  - d) ellenszegülésének megtörésére.
- Megjegyzés: Az a), b) és c) válasz bármilyen sorrendben elfogadható.*
- E) d) Bilincselést az erre a célra rendszeresített...

<b>12. feladat</b>	<b>Összesen 3 pont</b>
--------------------	------------------------

- A) c)
- B) c)
- C) c)

<b>13. feladat</b>	<b>Összesen 5 pont</b>
--------------------	------------------------

őrszolgálat, kíséző őr, objektumőr, körzeti megbízott, járőr

<b>14. feladat</b>	<b>Összesen 3 pont</b>
--------------------	------------------------

- A) a rendőri hivatás etikai kódexe
- B) c)
- C) c) a szolgálati viszony felmentéssel történő megszüntetése

<b>15. feladat</b>	<b>Összesen 2 pont</b>
--------------------	------------------------

- különleges
- egyedileg előállított

## II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

### A SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK JAVÍTÁSA, ÉRTÉKELÉSE

A javítás megkönnyítése érdekében a megoldásban vastagítással emeltük ki azokat a fogalmakat, melyeket a válasz kidolgozása során mindenképpen elvárunk a vizsgázótól, mert azok a tartalmi kifejtés és a szaknyelv alkalmazása szempontjából is lényegesek.

Aláhúzással jelöltük azokat a szövegrészeket, melyek a megadott részkérdések és szempontok összefüggéseit fogalmazzák meg.

#### A szöveges feladatok értékelése

A szöveges, kifejtendő feladatokra 80 pont adható, amit úgy kell vizsgaponttá alakítani, hogy a II. részre adott pontszámot kettővel kell osztani. Ha az osztás törtszámot eredményez, akkor felfelé kell kerekíteni.

A feladatok értékelése a következő szempontok alapján történik:

- helyes feladatmegoldás,
- szaknyelv alkalmazása,
- logikus felépítés,
- megszerkesztettség, nyelvhelyesség.

#### 1. A helyes feladatmegoldás értékelése

A helyes feladatmegoldás során a vizsgázónak minden feltett kérdésre válaszolnia kell minden megadott szempont figyelembevételével. A megadott szempontok között maga állíthat fel logikai sorrendet. Az értékelés során elsősorban tehát azt kell figyelembe venni, hogy a válasz milyen mértékben és mélységben tárja fel a problémát. Nem lehet szervesen különválasztani a logikus felépítéstől, hiszen fontos, hogy az egyes kérdések közötti logikai kapcsolatot is felismerje a tanuló. Ha a vizsgázó válaszában a javítási útmutatóban meg nem jelenített összefüggésre mutat rá, és az a feladat megoldás szempontjából értékelhető, arra is adható pont. Az értékelés során az alábbi tartalmi jegyekre kell koncentrálni:

- A részkérdések illetve szempontok kifejtése tartalmazza a szükséges szakkifejezésekkel a válasz valamennyi lényeges elemét;
- Az egyes részkérdések és szempontok közötti kapcsolatot megteremtve, a problémamegoldás során felismeri, és megválaszolja a fontos összefüggéseket;
- A tartalmi kifejtés során az egyes részkérdéseket a megadott szempontok szerint a szükséges mélységben fejti ki.

Amennyiben a feladatmegoldás értékelése 0 pont, akkor a feladat összértékelése is 0 pont kell, hogy legyen. A feladatmegoldás értékelése az alábbiak szerint történik.

Rövidebb kifejtést igénylő feladat	Komplex feladatok
<b>9–10 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó valamennyi részkérdésre a szükséges mértékben válaszolt, válaszában kapcsolatot teremt az egyes részkérdések között. A válaszában minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.	<b>14–16 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó valamennyi részkérdésre a megadott szempontoknak megfelelően a szükséges mértékben válaszolt. Válaszában kapcsolatot teremt az egyes részkérdések között. A válaszában minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.

<b>6–8 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó a rész-kérdések legalább felére a szükséges mértékben jól válaszolt, válaszában kapcsolatot teremt az egyes rész-kérdések között. A válaszban minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.	<b>9–13 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó valamennyi rész-kérdésre válaszol a megadott szempontok többségének érintésével. A válaszban minden lényeges tanult szakkifejezést helyesen alkalmazza.
<b>3–5 pont</b> akkor adható, ha legalább egy rész-kérdést teljes egészében kidolgozott, a többi kidolgozását megkezdte, és a válaszban vannak a fentieknek megfelelő értékelhető elemek.	<b>5–8 pont</b> akkor adható, ha a rész-kérdések, és a megadott szempontok legalább felét túlnyomó részt kidolgozta, a többi kidolgozását megkezdte, és a válaszban vannak a fentieknek megfelelő értékelhető elemek.
<b>1–2 pont</b> akkor adható, ha legalább egy rész-kérdést megválaszolt, vagy több kidolgozását is megkezdte, de a teljes, a kívánalmaknak megfelelő kifejtésig nem jutott el.	<b>1–4 pont</b> akkor adható, ha legalább egy rész-kérdést megválaszolt a hozzá kapcsolódó szempontok szerint, de a teljes, a kívánalmaknak megfelelő kifejtésig nem jutott el.
<b>0 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem válaszol a kérdésekre, illetve a válaszban nincsen értékelhető elem.	<b>0 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem válaszol a kérdésekre, illetve a válaszban nincsen értékelhető elem.

## 2. A szaknyelv alkalmazásának értékelése

A szaknyelv alkalmazása során figyelemmel kell lenni arra, hogy a vizsgázó a feladatok mindegyikében a már tanult ismereteiről ad számot, mely elképzelhetetlen a szakkifejezések pontos és odaillő használata nélkül. Fontos, hogy a javítási, értékelési útmutatóban megvastagítással kiemelt szakkifejezések a válaszban szerepeljenek. Az összesítés szempontjából az erre az értékelési szempontra adott 0 pont nem jelent összesített 0 pontot is egyben.

<b>Rövidebb kifejtést igénylő feladat</b>	<b>Komplex feladatok</b>
<b>3–4 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó a probléma megoldása során valamennyi lényeges szakkifejezést pontosan írja le, és helyesen alkalmazza. Következtetéseiben a hosszas kifejtést a helyesen alkalmazott szakkifejezésekkel pótolja.	<b>6–8 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó a probléma megoldása során valamennyi lényeges szakkifejezést pontosan írja le, és helyesen alkalmazza. Következtetéseiben a hosszas kifejtést a helyesen alkalmazott szakkifejezésekkel pótolja.
<b>1–2 pont</b> akkor adható, ha a probléma megoldása során a szakkifejezéseket csak kisebb mértékben alkalmazza, esetleg nem a pontos megnevezést használja, de az általa használt megnevezés utal a helyes kifejezésre.	<b>3–5 pont</b> akkor adható, ha a probléma megoldása során a szakkifejezéseket csak kisebb mértékben alkalmazza, esetleg nem a pontos megnevezést használja, de az általa használt megnevezés utal a helyes kifejezésre vagy azokat körülírja.
<b>0 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem használ szakkifejezéseket még körülírással sem.	<b>1–2 pont</b> akkor adható, ha legalább néhány olyan fontos szakkifejezést tartalmaz a válasz, mely a feladat megoldása szempontjából lényeges.
<b>0 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem használ szakkifejezéseket még körülírással sem.	<b>0 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó egyáltalán nem használ szakkifejezéseket még körülírással sem.

### 3. A logikus felépítés értékelése

Mindkét feladattípus értékelése azonos módon történik, az e szempontra adott 0 pont nem jelenti azt, hogy az egész feladatmegoldás is 0 pontot ér.

<b>3–4 pont</b> akkor adható, ha a vizsgázó a probléma kifejtése során az egyes rész kérdések közötti logikai kapcsolatot felismeri, és válaszában a szükséges mértékben levezeti. Emellett a megoldás során témátartó, a forrásokat logikus rendszerben alkalmazza.
--

<b>1–2 pont</b> akkor adható, ha a rész kérdések kifejtése során válaszában eltér a megadott kérdések logikai sorrendjétől, de az egyes rész kérdések között nem teremt logikai kapcsolatot, de az egyes válaszelemek között van felfedezhető logikai összefüggés.
--

<b>0 pont</b> akkor adható, ha a válasz csupán szavakból álló vázlat, így logikai összefüggésekre egyáltalán nem lehet következtetni.
---

### 4. A megszerkesztettség, nyelvhelyesség értékelése

Mindkét feladattípus értékelése azonos módon történik, a nyelvhelyesség szempontjából lényeges a szabatos, tagolt, igényes fogalmazás, valamint a szöveg megszerkesztettsége is, ugyanakkor a 0 pont ebben az esetben sem jelenti az egész feladat 0 pontos értékelését.

<b>2 pont</b> akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló tagolt és szerkesztett szöveg.
--

<b>1 pont</b> akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló szöveg.
---

<b>0 pont</b> akkor adható, ha a válasz csupán szavakból álló vázlat, így logikai összefüggésekre egyáltalán nem lehet következtetni.
---

Az általunk javasolt megoldásokban:

- vastagon szedett betűvel jelöltük a kötelező tartalmi elemeket, melyeknek meg kell lenniük a megoldásban,
- aláhúzással jelöltük azokat a szakkifejezéseket, amelyeknek szerepelni kell a maximálisra értékelt megoldásban.

*A megadott megoldási szempontoknak megfelelően minden megoldási javaslatot külön bekezdésben szerepeltettünk. Ez azonban nem jelent a feladat teljes megoldása során logikai sorrendet, az ettől való eltérés lehetséges.*

*A javaslattól eltérő, de az értékelési útmutatónak egyéb szempontból megfelelő tartalmi, nyelvi vagy logikai felépítésű válaszok is elfogadhatók!*



**16. feladat****Összesen 20 pont**

A bűncselekmények elkövetőinek felsorolását a **Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény** tartalmazza.

**A bűncselekmények elkövetői két fő csoportba sorolhatók.**

Az egyik csoportot azok az elkövetők alkotják, akik részt vesznek a törvényi tényállás megvalósításában, az elkövetők-e csoportját **tetteseknek** nevezzük.

A tettességnek három fajtája ismert: - **a tettes - a társtettes – és a közvetett tettes**. Az önálló tettes, akit a törvény egyszerűen **tettesnek** nevez, az a személy, aki a **törvényi tényállást egyedül** és közvetlenül valósítja meg. A törvényi tényállások legtöbbje az „aki” szóval jelöli a személyét. Néhány esetben speciális feltételeknek kell megfelelnie a tettesnek, így például a hivatali vesztegetés elfogadása bűncselekményét csak olyan elkövető tudja megvalósítani, aki egyben hivatalos személy is.

Azok a személyek, **akik egymás tevékenységről tudva közösen valósítják meg a szándékos bűncselekményt a társtettesek**. Ez esetben legalább két személynek kell a cselekmény elkövetésében részt venni, ahol azonos szándékkal kell cselekedni. Az ilyen társas bűnelkövetés gyakorta valósul meg betöréses lopás esetén, ahol az egyik tettestárs a dolog védelmét biztosító eszközt feltöri, majd társa behatolva a helyiségbe, eltulajdonítja az értékeket.

**Közvetett tettességről** akkor beszélünk, ha valaki egy **olyan személy felhasználásával**, olyan személlyel követteti el a bűncselekményt, aki valamely tény miatt **nem vonható felelősségre**.

Gyakori a gyermekkel végrehajtott lopás, vagy a kényszer, illetve fenyegetés hatása alatt álló személlyel elkövetett más bűncselekmény, de ide sorolható a tévedésben levő személy felhasználásával elkövetett bűncselekmény is. Ezekben az esetekben látszólag egy személy követ el jogsértő magatartást, azonban **közvetett tettesként az fog felelni a bűncselekmény elkövetéséért, aki mintegy eszközként használta fel a cselekmény tényleges elkövetőjét**, ugyanakkor a konkrét elkövetőt büntethetőségi akadály miatt, nem lehet felelősségre vonni.

A másik elkövetői csoportba azok a személyek tartoznak, **akik a törvényi tényállás megvalósításában nem vesznek részt, de valamilyen módon közreműködnek** a tettes személy általi elkövetésben. Őket a jogszabály **részeseknek** nevezi.

Lényeges, hogy a részes tevékenységének kapcsolatban kell állni a tettes cselekményével. A törvény két csoportra bontja a részeseket, úgy mint **felbujtó és a bűnsegéd**.

**Felbujtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír.** A felbujtás lényege, hogy a felbujtó olyan hatást gyakorol a tettesre, hogy az elhatározza a bűncselekmény elkövetését, tehát döntően ő motiválja. A felbujtónak tehát tisztában kell lennie saját magatartásával és azzal, hogy milyen hatást gyakorolt a tettesre.

**A bűnsegéd az, aki a bűncselekmény elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt.** Szükséges a tettes által elkövetett alapcselekmény, ugyanis ehhez köthető a bűnsegéd tevékenysége.

Maga **a bűnsegéd nem vesz részt a bűncselekmény elkövetésében,** nem fejt ki aktív magatartást, hiszen ha megtenné, már társtettesé válna. A **bűnsegéd fizikai és pszichikai** értelemben is segítséget nyújthat az elkövetőnek.

**Fizikai bűnsegéd** esetén például eszközt szerez, vagy bocsát az elkövető rendelkezésére azért, hogy a tettes a bűncselekményt eredményesen el tudja követni. Fizikai bűnsegéd az is, akinek kötelezettsége lenne egy aktív magatartás kifejtésére, de azt annak érdekében nem teszi, meg hogy az elkövető bűncselekményt végrehajtsa.

**Pszichikai értelemben a bűnsegéd** oly módon tud segítséget nyújtani az elkövetéshez, hogy tanácsot ad az elkövetően, buzdítja, bátorítja őt. Ez történhet akár úgy is, hogy a bűncselekmény helyszínén jelen van, de aktívan nem avatkozik be a cselekménybe, de jelenlétével a tettesre bátorító, míg a sértettre akár bénító hatással lehet.

A részesekre ugyanazt a büntetési tételt kell alkalmazni, mint amelyet a törvény a tettesekre megállapított.

A **tettes a cselekményét elkövetheti szándékosan és gondatlanul** is, azonban a **társtettesek csak szándékosan cselekedhetnek,** illetve a **közvetett tettes tudata átfogja, hogy a szándékos bűncselekményt milyen minőségű személlyel követteti el.**

A bűnsegéd cselekménye csak szándékos bűncselekményhez köthető, és maguk is szándékosan cselekszenek.

<b>17. feladat</b>	<b>Összesen 30 pont</b>
--------------------	-------------------------

Az elkövető a sértett sérelmére **rablás bűncselekményt követett el,** mert annak érdekében, hogy tőle pénzt szerezzen a lakásába éjjel, jogtalanul bemelve, a leírás szerint őt egy fém csővel bántalmazta. A törvényben leírt **erőszak alkalmazására a dolog, jelen esetben a pénz elvétele érdekében került sor.** Az elkövető szándékos magatartásának lett a következménye, hogy a számára idegen dolgokat, a mobiltelefont és az okiratokat el tudta tulajdonítani.

Lényeges, hogy az **elkövető tudatában már korábban kialakult** az, hogy azért fog majd erőszakot alkalmazni, hogy a sértett pénzét el tudja venni.

**Kifosztás** bűncselekményét azért **nem lehet megállapítani,** mert az elkövető a sértettet **nem részegítette le, bódult állapotot nem idézett elő,** ugyanakkor kétségtelenül alkalmazott vele szemben erőszakot, de csak akkor valósulna meg kifosztás, hogyha a dolgok elvételének szándéka a bántalmazást követően alakult volna ki. A történeti tényállásból kiolvasható, hogy a tettes a **bántalmazás közben felszólította a sértettet, hogy adja át pénzét, tehát már akkor megvolt benne a számára idegen dolog elvételének szándéka, így az nem a bántalmazást követően alakult ki.**

---

A sértett életkorából és egyéb adat hiányában nem állapítható meg azon minősítő körülmény, hogy a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére követte el a tettes.

A sértett a leírás szerint a támadás következtében súlyos sérülést, fején zúzódásokat, valamint alkartörést szenvedett. A törvény szerint, ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon túl gyógyul, az elkövető súlyos testi sértés büntette miatt felel. Tekintettel arra, hogy a tettes a bántalmazással egy másik bűncselekményt is elkövetett a sértett sérelmére, hiszen 8 napon túl gyógyultak a sértett sérülései, ezért vele szemben ennek okán is el kell jární, és a cselekmények halmazában kerülnek elbírálásra.

A tettes elfogását követően a rendőrök örizetbe vették az elkövetőt, mert a nyomozó hatóság szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény megalapozott gyanúja esetén a terhelt, vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy őrizetét rendelheti el. Ennek időtartama legfeljebb 72 órát tehet ki.

Tekintettel arra, hogy a nyomozók szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatnak eljárást a terhelttel szemben, így személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelésének, letartóztatásnak van helye, hiszen a gyanúsított bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható, és egyéb törvényi előfeltételek is fennállnak. A letartóztatás elrendelésére a nyomozási bíró jogosult, első alkalommal 30 napig tartható fenn, mely azonban meghosszabbítható.

A terhelt a büntetőeljárás során jogosult arra, hogy megismerje a gyanúsítás és a vád tárgyát, hogy milyen bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt folyik ellene eljárás. Megfelelő időt kell biztosítani számára, hogy a védekezésre felkészülhessen. A büntetőeljárás jogairól és kötelességeiről is tájékoztatni kell.

Védelmének ellátására védőt hatalmazhat meg, vagy védő kirendelését indítványozhatja, akivel ellenőrzés nélkül tanácskozhat.

A terhelt joga, hogy vallomást tegyen, de akár a vallomástételt megtagadja, bizonyítékot terjesszen elő, indítványt és észrevételt tegyen, az utolsó szó jogán felszólaljon.

Az eljárás ügyiratait bizonyos keretek között teljes terjedelmében megismerheti, és jogorvoslati joggal rendelkezik.

**18. feladat****Összesen 30 pont**

A rendőrség hivatásos állományú tagjainak szolgálati jogviszonyát, a munkavégzésük körülményeit **a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt.)** szabályozza.

A hivatásos szolgálati jogviszonyt életpálya modell jellemzi. Az életpálya a rendőr egyszisztenciájának kifejezése a felszerelésétől kezdve a nyugállományba vonulásáig.

Az állam elismeri a hivatásos szolgálattal járó áldozatvállalást, a jogoknak az átlagpolgárokhoz képest történő nagyobb korlátozásának elviselését, nagyobb felelősséget, mindamellettt példamutatást vár el. Ezt a többletet erkölcsi és anyagi megbecsüléssel ismeri el, és lehetőséget biztosít más közsolgálati életpályák közötti átjárhatóságra.

A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelezettségeit önkéntesen vállalt élethivatásként, szigorú függelmi rendben, és egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.

A szolgálati viszonyra vonatkozó alapelvek határozzák meg a közsolgálati jogviszony kereteit, amely a felek között kölcsönös kötelezettséget, illetve jogosultságot keletkeztet.

**Együttműködési kötelezettség**

A **szolgálati viszony alanyai a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során kötelesek kölcsönösen együttműködni.** Kötelesek egymást tájékoztatni minden olyan tényről, adatról, körülményről vagy változásról, amely a szolgálati viszony létesítése, valamint a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése szempontjából lényeges.

**A joggal való visszaélés tilalma**

A **szolgálati viszonnal kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket a rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni és teljesíteni.** Tilos a joggal való visszaélés. A törvény alkalmazásában joggal való visszaélés különösen, ha az mások jogos érdekeinek csorbítására, érdekérvényesítési lehetőségeinek korlátozására, zaklatására, véleménynyilvánításának elfojtására irányul vagy ehhez vezet.

**Az egyenlő bánásmód követelménye**

A **rendvédelmi szerv megkülönböztetés nélkül biztosítja** a hivatásos állomány tagjának a törvény szerinti, ugyanakkor **kizárólag a szakmai képességének, képzettségének, a gyakorlat és a teljesítmény, továbbá a szolgálatban eltöltött idő alapján meghatározott előmeneteli lehetőséget.**

Nem lehet különbséget tenni nem, vallás, bőrszín vagy világnézeti különbség miatt az állomány tagjai között.

Az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a hivatásos állomány tagja között létrejött közsolgálati jogviszony azért különleges, mert mindkét felet a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályban és más jogszabályban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg.

---

A hivatásos állomány tagja alapvető jogainak a szolgálati viszonyral kapcsolatos korlátozása nem okozhat az elérni kívánt törvényes érdekekkel nyilvánvalóan aránytalan hátrányt. Több lehetséges és alkalmas korlátozás közül azt kell választani, amely az eredmény biztosítása mellett a korlátozással érintettre a legkisebb sérelemmel jár.

Ilyen a **szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztása**, mely magában foglalja a szolgálati hely kijelölésének lehetőségét akár oly módon is, hogy a hivatásos állomány tagja bizonyos esetekben és feltételek szerint a **szolgálati helyéről áthelyezhető, illetve más szolgálati helyre vezényelhető.**

Az elérhetőség biztosítása érdekében a hivatásos állomány tagja **köteles bejelenteni a szolgálatteljesítési időn kívüli elérhetőségét, illetve a külföldre utazását a szolgálati előjárónak bejelenteni.** A hivatásos állomány tagja a tartózkodási helyéről akár szabadsága ideje alatt is visszarendelhető.

A **véleménynyilvánítás szabadsága** körében kiemelendő, hogy a hivatásos állomány tagja a részére kiadott parancsot, intézkedést nem bírálhatja, a szolgálati rendet és a fegyelmet sértő nyilatkozatot nem tehet, a sajtónyilvánosság igénybevételével hivatalos eljárásban magánvéleményt nem nyilváníthat.

A **gyülekezési jog** keretén belül a szolgálati helyen a gyülekezési jog alapján nyilvános rendezvény csak az állományilletékes parancsnok engedélyével tartható. **Nem engedélyezhető rendezvény a szolgálati helyen, ha az többek között politikai célt szolgál** vagy a **szolgálati feladat, a szolgálati rend és fegyelem ellen irányul, vagy azt bírálja illetve a fegyveres szerv feladataival ellentétes célra irányul.**

Az egyesületi jog tekintetében a hivatásos állomány tagjai érdekképviselői szerveket hozhatnak létre, illetve csatlakozhatnak azokhoz, azonban **sztrájkot azonban nem szervezhetnek,** és tevékenységükkel - ide értve a fegyveres szerv működéséhez szükséges közbizalom fenntartásának veszélyeztetését is -, nem akadályozhatják meg a fegyveres szerv jogszerű és rendeltetésszerű működését, a hivatásos állomány tagjának a parancsok és intézkedések végrehajtására vonatkozó kötelezettsége teljesítését.

A rendvédelmi szerveknél a **szolgálati érintkezés nyelve a magyar,** ezen felül a hivatásos állomány tagja anyanyelvét szabadon használhatja.

A hivatásos állomány tagja haladéktalanul **köteles az állományilletékes parancsnoknak bejelenteni ha választásokon jelöltként indul, ugyanakkor számára lehetővé kell tenni, hogy a választásokon, népszavazáson szavazhasson.**

A **munka és foglalkozás szabad megválasztása** körében más kereső foglalkozást a törvény összeférhetlenségről szóló rendelkezései figyelembevételével folytathat, és hasonló szabályozás terheli a **művelődéshez való jog, a tudományos és művészeti élet, a tanulás és a tanítás szabadságához** fűződő jogai tekintetében.

Végül a **tulajdonjog gyakorlásának korlátozása** keretén belül munkabiztonsági okból vagy a szolgálatellátás rendjének fenntartása és ellenőrizhetősége érdekében megtiltható, hogy egyes vagyontárgyakat, magáncélú telekommunikációs eszközöket, valamint meghatározott összeget meghaladó készpénzt vagy – a bankkártya kivételével – készpénzt helyettesítő eszközt magánál tartson.